

Filtracja sygnałów, Filtry FIR

Mateusz Wójcik, 19.12.2024

Zajęcia mają na celu zapoznanie się z filtrami typu FIR (Finite Impulse Response), które są kluczowym elementem cyfrowego przetwarzania sygnałów, znajdującym szerokie zastosowanie w telekomunikacji, akustyce, medycynie czy systemach sterowania. W telekomunikacji filtrujemy szумы i zakłócenia w kanałach transmisji. W systemach radarowych poprawiamy wykrywalność obiektów, a w urządzeniach mobilnych eliminujemy echa. Implementacja na DSP lub FPGA pozwala na ich wydajną realizację, z wykorzystaniem symetrii współczynników do redukcji liczby operacji mnożenia.

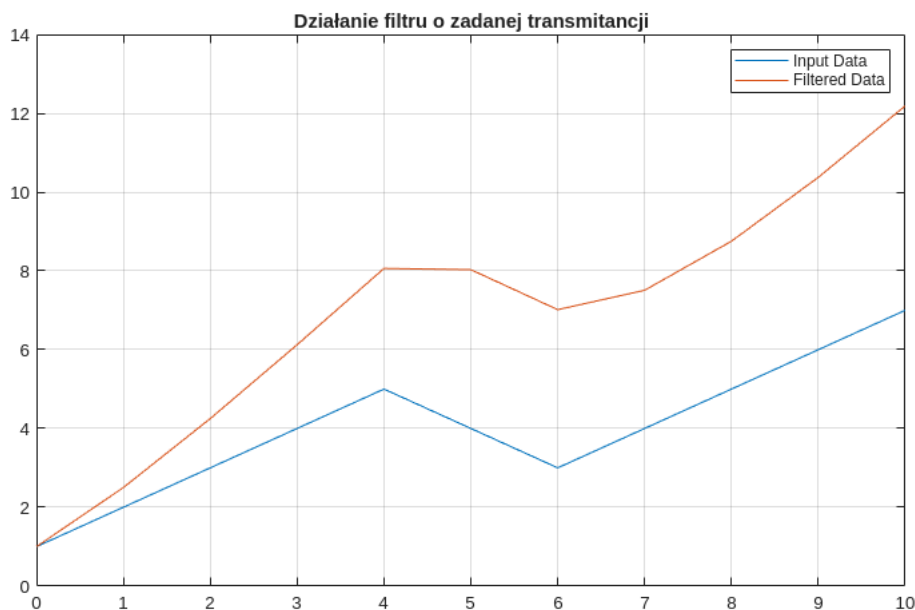
Zad 1

Projektowanie filtru o danej transmitancji:

$$H(z) = \frac{b(1)}{a(1) + a(2)z^{-1}} = \frac{1}{1 - 0.5z^{-1}}$$

dla danego ciągu x:

```
x=[1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 4, 5, 6, 7];  
  
b = 1;  
a = [1 -0.5];  
figure();  
y = filter(b,a,x,[],2);  
  
t = 0:length(x)-1; %indeks wektora  
plot(t,x(1,:), t,y(1,:))  
legend('Input Data','Filtered Data');  
grid on  
title('Działanie filtru o zadanej transmitancji')
```


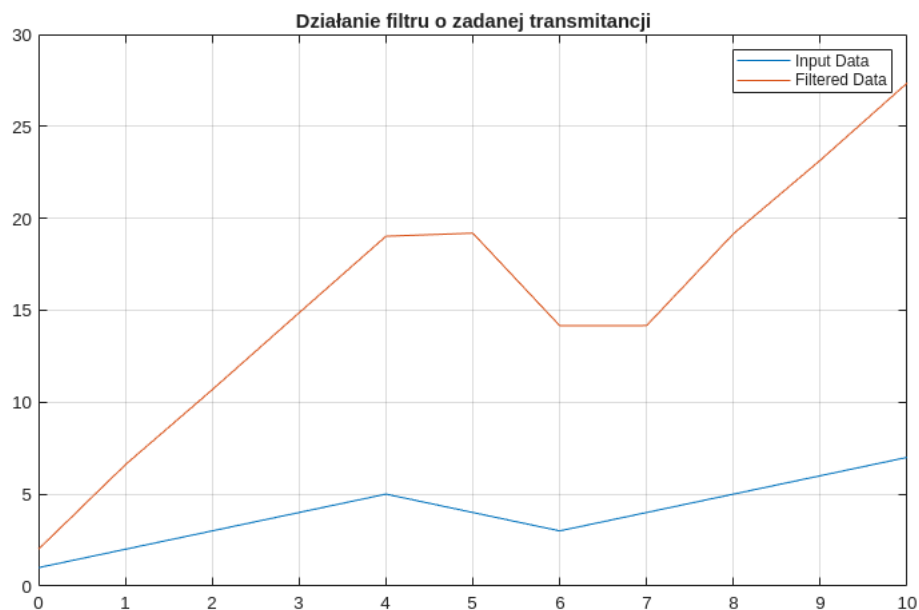
Zad 2

Zaprojektowa filtr o transmitancji:

$$H(z) = \frac{b(1) + b(2)z^{-1}}{a(1) + a(2)z^{-1}} = \frac{2 + 3z^{-1}}{1 + 0.2z^{-1}}$$

dla danego ci gu x:

```
x=[1, 2, 3, 4, 5, 4, 3, 4, 5, 6, 7];  
  
b = [2 3];  
a = [1 0.2];  
y = filter(b,a,x);  
  
t = 0:length(x)-1; %indeks wektora  
figure()  
plot(t,x(1,:), t,y(1,:))  
legend('Input Data','Filtered Data')  
grid on  
title('Działanie filtru o zadanej transmitancji');
```


Zad 3

Projektowanie filtru dolnoprzepustowego.

```
load chirp  
t = (0:length(y)-1)/Fs; % 1.6 sekundy  
xfft=abs(fft(y));  
xfft=xfft/13129;  
x1=1:1:6564;  
bhi = fir1(34,0.48,'low',chebwin(35,30));  
outhi = filter(bhi,1,y);
```

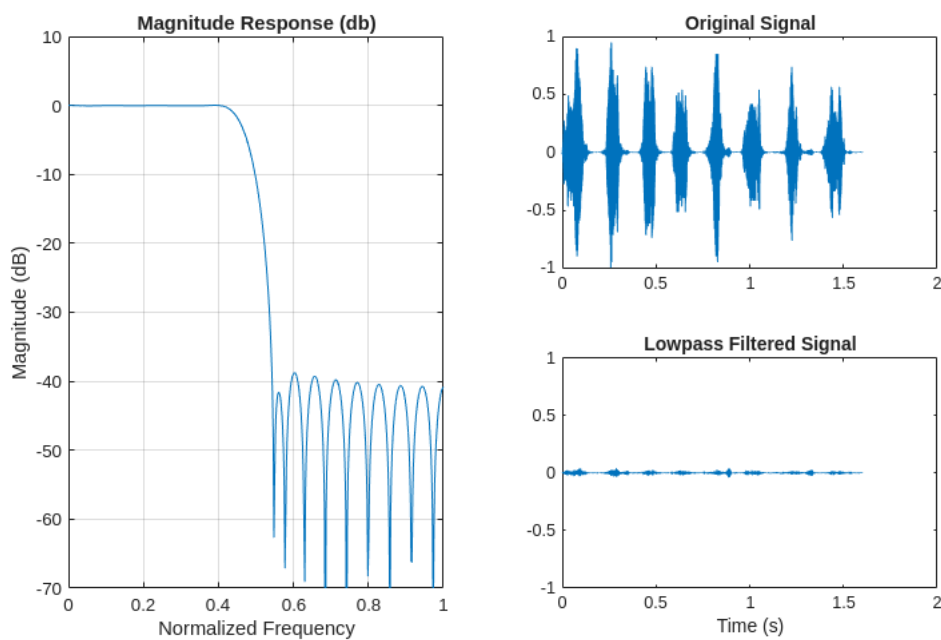
```

figure
subplot(2,2,[1,3])
[h,w] =freqz(bhi);
plot(w/w(end),mag2db(abs(h)))

title("Magnitude Response (db)")
ylabel("Magnitude (dB)")
xlabel("Normalized Frequency")
grid on
axis([0, 1, -70, 10])

subplot(2,2,2)
plot(t,y)
title('Original Signal')
ys = ylim;
subplot(2,2,4)
plot(t,outhi)
title('Lowpass Filtered Signal')
xlabel('Time (s)')
ylim(ys)

```


Zad 4

Projektowanie filtru, który będzie przepuszczał czysto i słabo tłumione, natomiast tłumić będzie te przepuszczane.

```

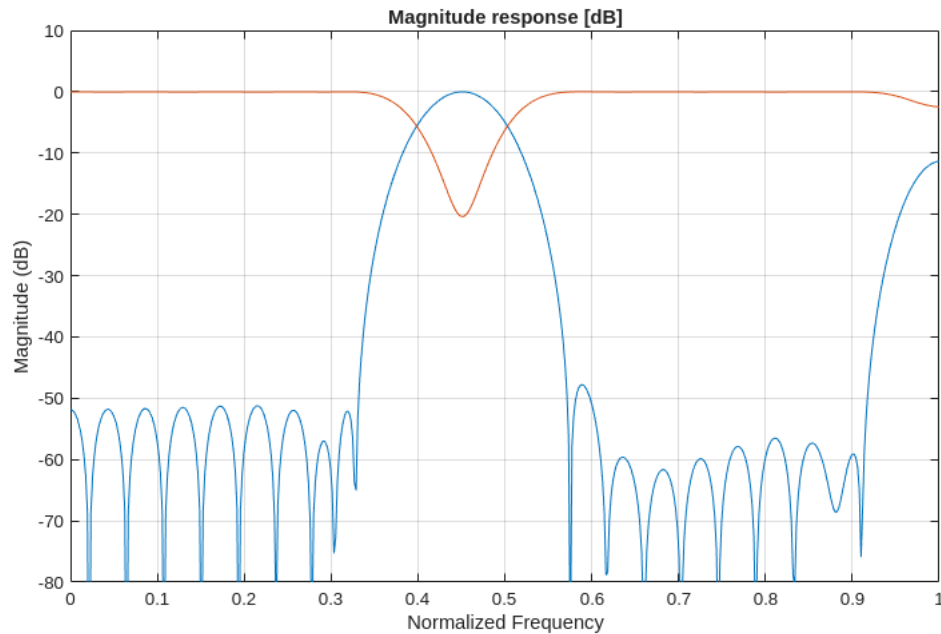
load chirp
t = (0:length(y)-1)/Fs; % 1.6 sekundy
ord = 46;
low = 0.4;
bnd = [0.5 0.99];
bM = fir1(ord,[low bnd]);
bM2= fir1(ord,[low bnd], "DC-1");

```

```

[h1,w] = freqz(bM);
[h2,w] = freqz(bM2);
figure()
plot(w/w(end), mag2db(abs(h1)), w/w(end), mag2db(abs(h2)))
axis([0, 1, -80 10])
title("Magnitude response [dB]")
ylabel("Magnitude (dB)")
xlabel("Normalized Frequency")
grid on

```


Zad 5

Projektowanie filtru, który używa okna Tukey.

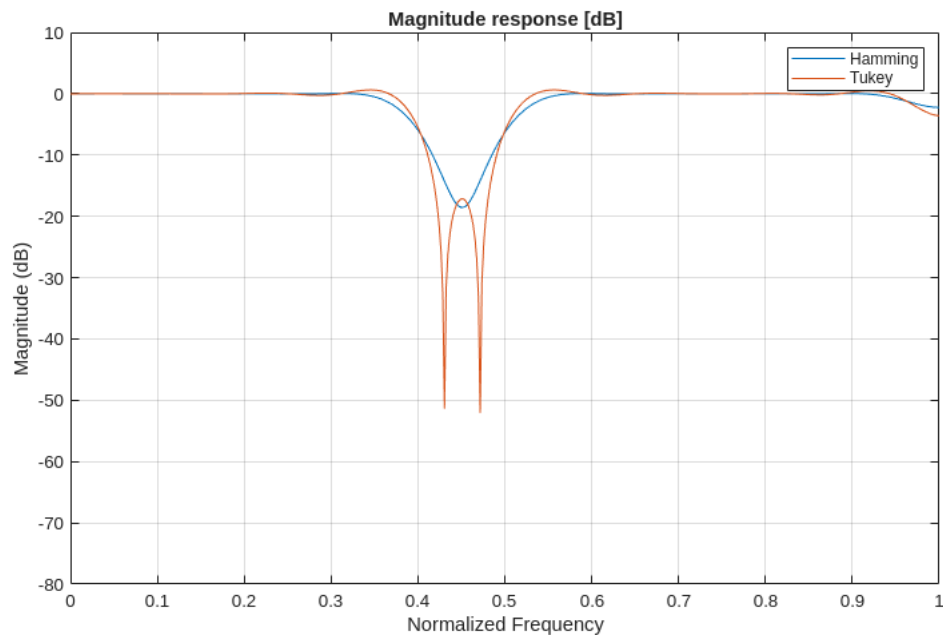
```

load chirp
t = (0:length(y)-1)/Fs; % 1.6 sekundy

bM = fir1(ord,[low bnd],'DC-1',hann(ord+1));
bT = fir1(ord,[low bnd],'DC-1',tukeywin(ord+1));
[hH, w] = freqz(bM); %porównanie okien
[hT, w] = freqz(bT); %porównanie okien

figure()
plot(w/w(end), mag2db(abs(hH)), w/w(end), mag2db(abs(hT)))
axis([0, 1, -80 10])
title("Magnitude response [dB]")
ylabel("Magnitude (dB)")
xlabel("Normalized Frequency")
legend("Hamming", "Tukey")
grid on

```


Na podstawie wyników porównano okno Tukey z oknem Hamminga. Można zauważyć, że okno Hamminga w porównaniu do Tukey jest znacznie gładziej, natomiast dla częstotliwości granicznych okno Tukey ma znaczne osłabienie sygnału.

Zad 6

Przepuszczenie tylko składowe częstotliwości w zakresie 500 -1000 Hz i przeprowadzenie rozpoznania.

```
% Wczytywanie plików audio
[wiatrak_20, fs] = audioread("pliki_wav/wiatrak_20.wav");
[przekladnia_20, fs] = audioread("pliki_wav/przekladnia20.wav");
[wiatrak_21, fs] = audioread("pliki_wav/wiatrak_21.wav");
[przekladnia_21, fs] = audioread("pliki_wav/przekladnia21.wav");

[wiatrak_23, fs] = audioread("pliki_wav/wiatrak_23.wav");
[przekladnia_23, fs] = audioread("pliki_wav/przekladnia23.wav");
[wiatrak_24, fs] = audioread("pliki_wav/wiatrak_24.wav");
[przekladnia_24, fs] = audioread("pliki_wav/przekladnia24.wav");
%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%
```

```
dataset = [wiatrak_20, przekladnia_20, wiatrak_21, przekladnia_21,
wiatrak_23, przekladnia_23, wiatrak_24, przekladnia_24];
data_name = ["FFT_wiatrak_20", "FFT_przekladnia_20", "FFT_wiatrak_21",
"FFT_przekladnia_21", "FFT_wiatrak_23", "FFT_przekladnia_23",
"FFT_wiatrak_24", "FFT_przekladnia_24"];
x1=1:22050;

for n = 1:8
    data = dataset(:,n);
    max_data=max(abs(data));
    data=data/max_data;
    xfft=abs(fft(data));
    xfft=xfft/44100;
```

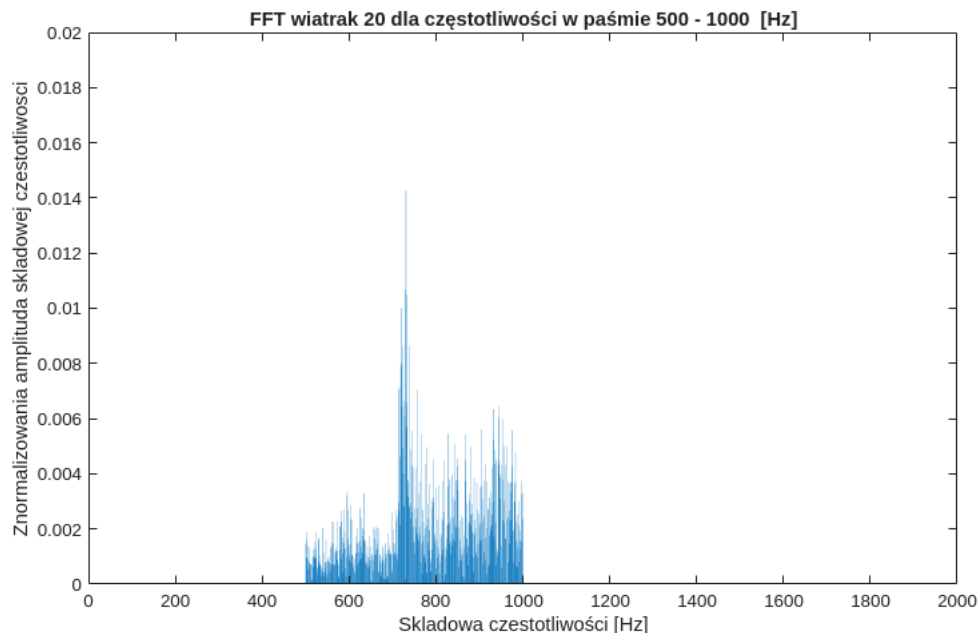
```

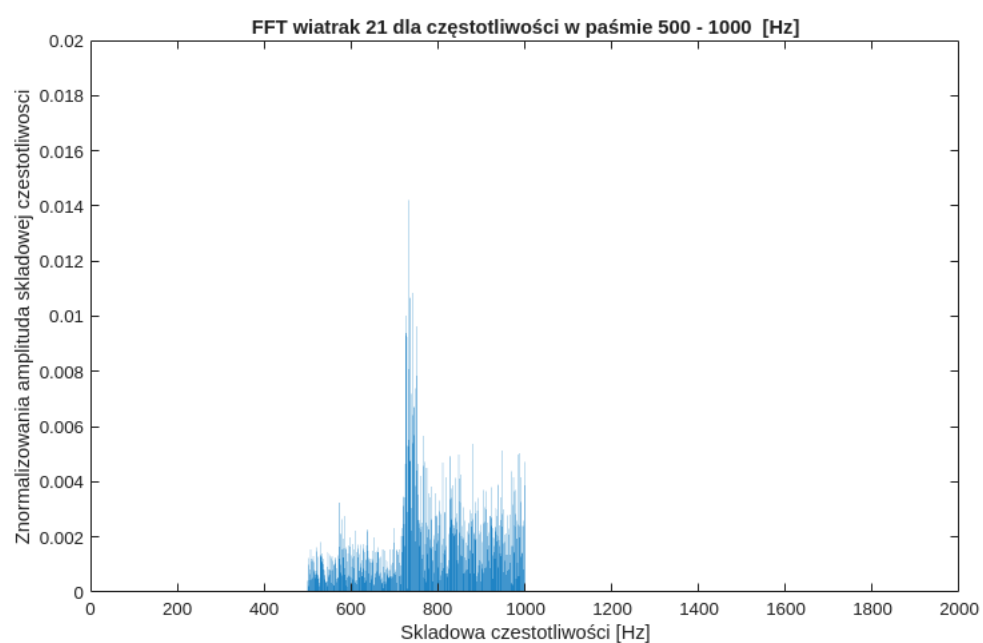
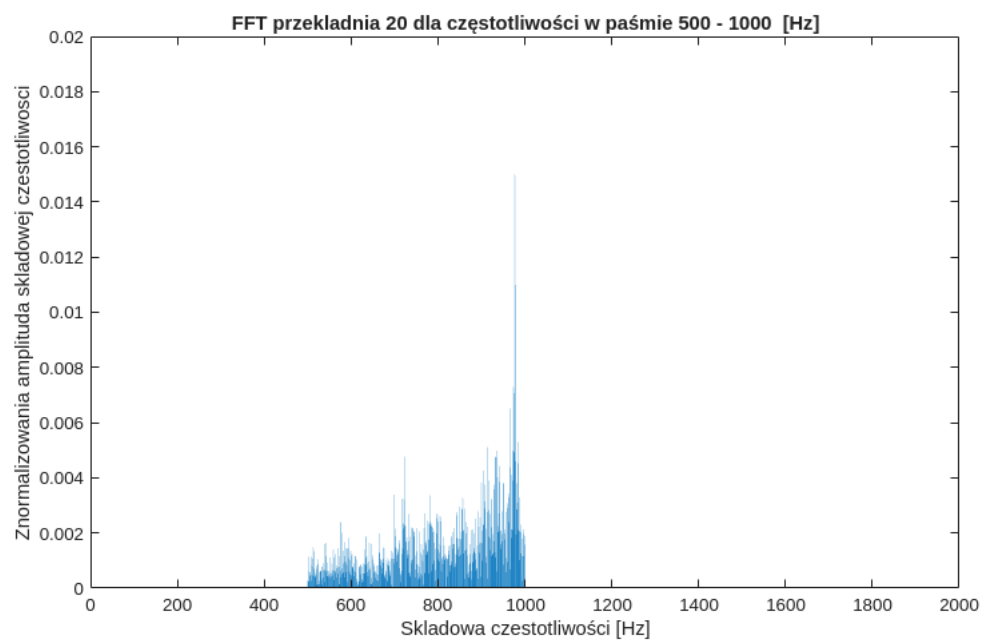
xfft(1:499)=0;
xfft(1001:44100)=0;

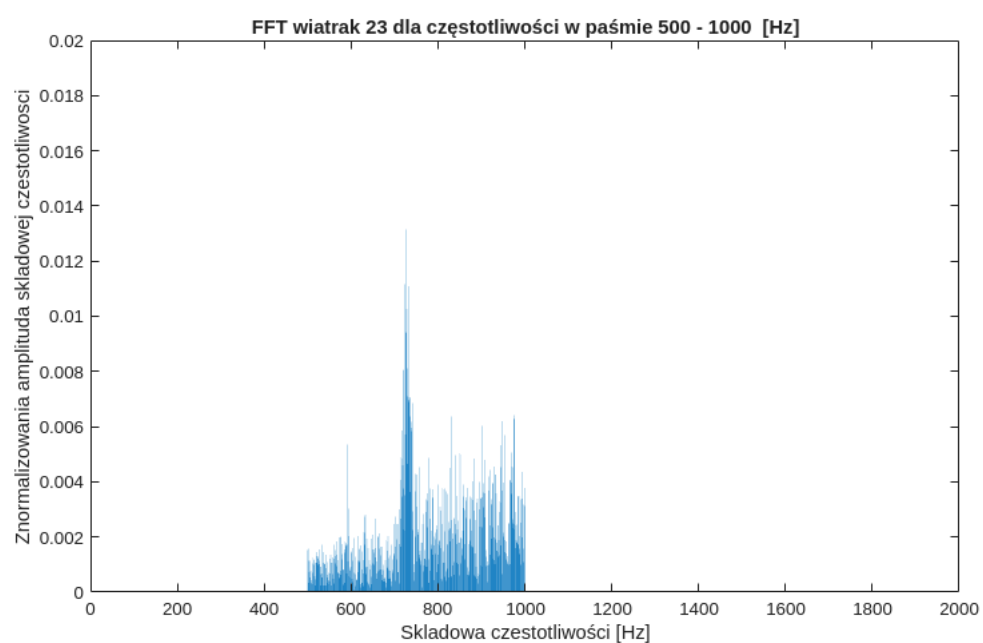
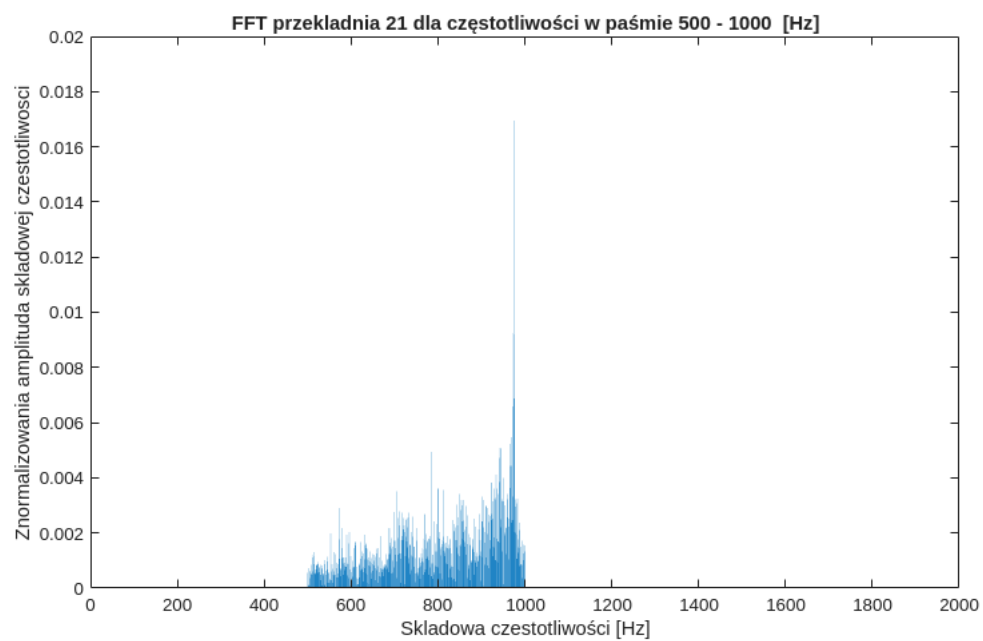
figure()
bar(x1, xfft(x1));
% dodajmy osie i etykiety osi
axis([0,2000, 0,0.02]) ;
xlabel('Skladowa czestotliwosc [Hz]');
ylabel('Znormalizowana amplituda składowej czestotliwosci');
data_title = data_name(n);
data_title = strrep(data_title,"_", " ") + " dla cz stotliwosci w
paśmie 500 - 1000 [Hz]";
title(data_title)
file_name = data_name(n) + ".txt";
fid = fopen(file_name, 'w+t', 'n');
fprintf(fid, '%f\n', xfft(1:22050));
fclose(fid);

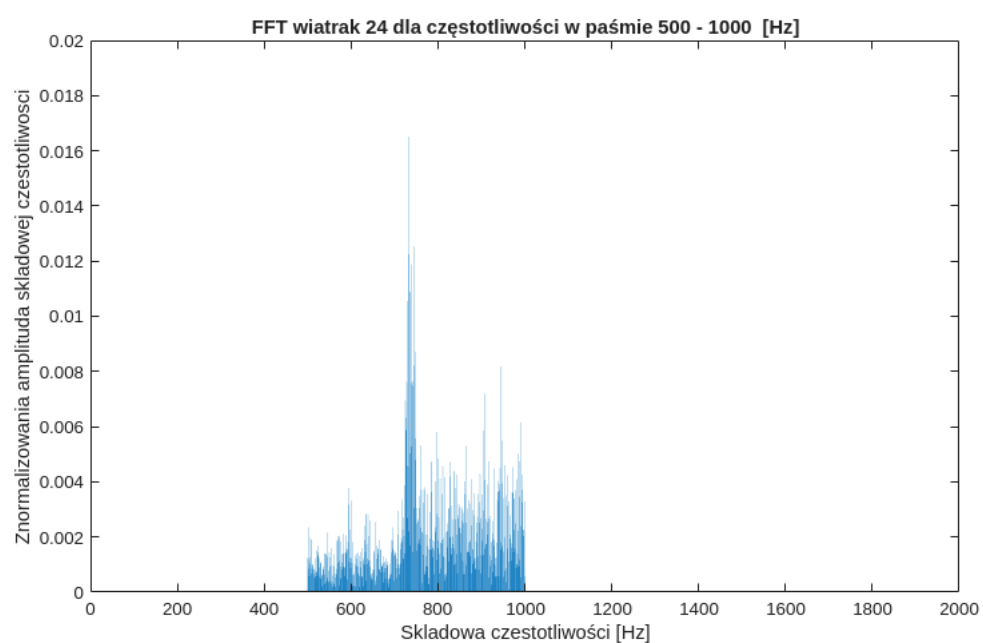
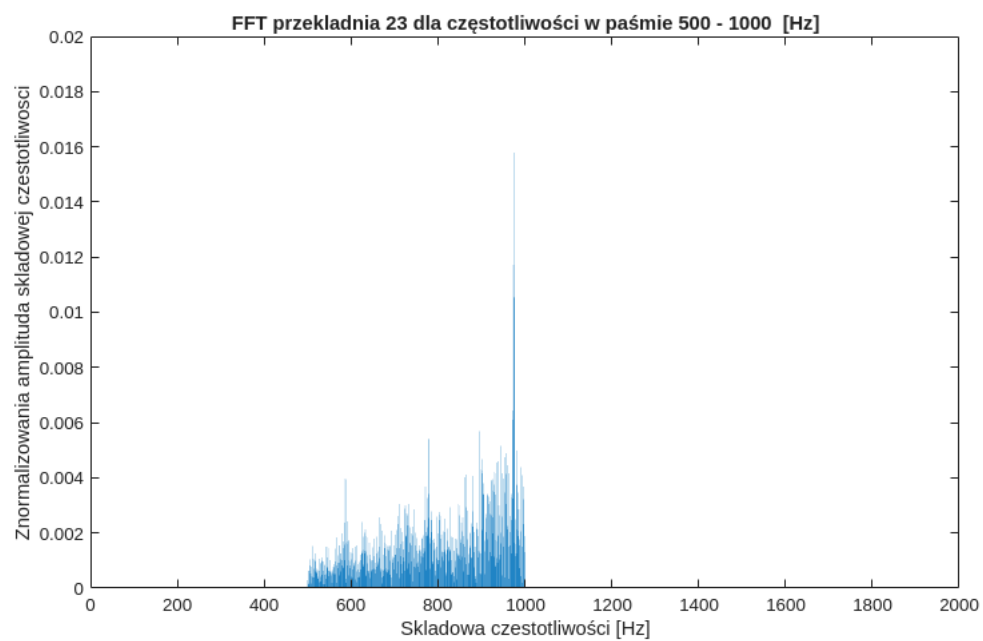
end

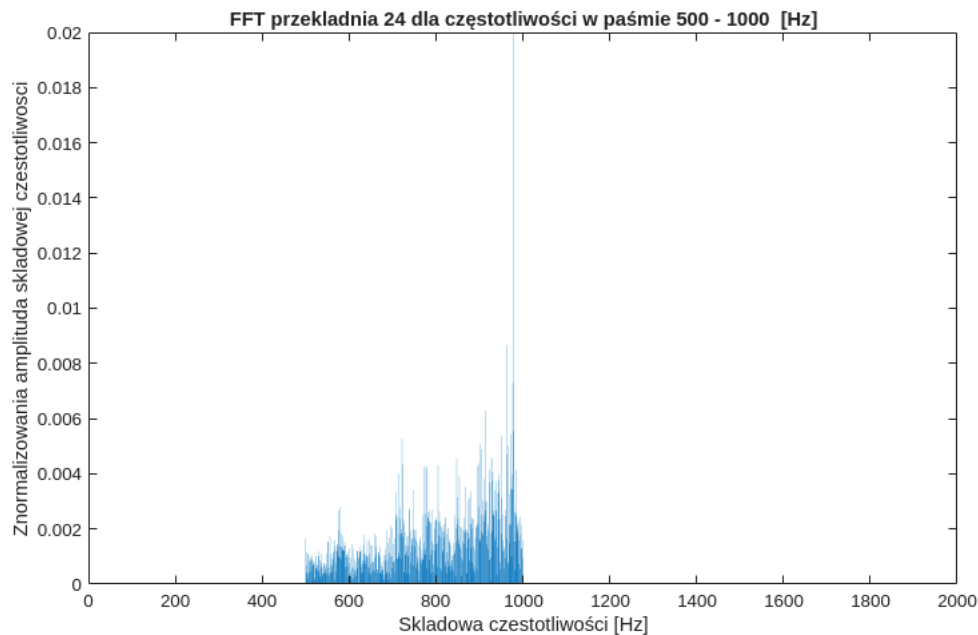
```



```

%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%
% wczytujemy próbki uczone
load FFT_wiatrak_20.txt
load FFT_wiatrak_21.txt
load FFT_przekladnia_20.txt
load FFT_przekladnia_21.txt
% wczytujemy próbki testowe, nieznane systemowi
load FFT_wiatrak_23.txt
load FFT_wiatrak_24.txt
load FFT_przekladnia_23.txt
load FFT_przekladnia_24.txt

```

```

%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%
D=sum(abs(FFT_wiatrak_23-FFT_wiatrak_20))

```

```

D =
0.6033

```

```

D=sum(abs(FFT_wiatrak_23-FFT_wiatrak_21))

```

```

D =
0.5961

```

```

D=sum(abs(FFT_wiatrak_23-FFT_przekladnia_20))

```

```

D =
0.6348

```

```

D=sum(abs(FFT_wiatrak_23-FFT_przekladnia_21))

```

```

D =
0.6130

```

W tym przypadku najmniejszą wartość przyjmuje różnica między wiatrakiem 23 i 21, mimo to wszystkie próbki są na zbliżonym poziomie, więc cięko określić ich poprawność.

%%

D=sum(abs(FFT_wiatrak_24-FFT_wiatrak_20))

D =
0.6969

D=sum(abs(FFT_wiatrak_24-FFT_wiatrak_21))

D =
0.5753

D=sum(abs(FFT_wiatrak_24-FFT_przekladnia_20))

D =
0.6567

D=sum(abs(FFT_wiatrak_24-FFT_przekladnia_21))

D =
0.6559

Dla wiatraka 24 sytuacja uległa poprawie natomiast poziom różnicy dalej jest bardzo mały i jak mo na zauwa y wiatrak 20 został dopasowany do wiatraka 23 gorzej ni do przekładni.

%%

D=sum(abs(FFT_przekladnia_23-FFT_wiatrak_20))

D =
0.6308

D=sum(abs(FFT_przekladnia_23-FFT_wiatrak_21))

D =
0.6507

D=sum(abs(FFT_przekladnia_23-FFT_przekladnia_20))

D =
0.4742

D=sum(abs(FFT_przekladnia_23-FFT_przekladnia_21))

D =
0.4402

%%

D=sum(abs(FFT_przekladnia_24-FFT_wiatrak_20))

D =
0.6610

D=sum(abs(FFT_przekladnia_24-FFT_wiatrak_21))

D =
0.6173

D=sum(abs(FFT_przekladnia_24-FFT_przekladnia_20))

D =
0.4422

D=sum(abs(FFT_przekladnia_24-FFT_przekladnia_21))

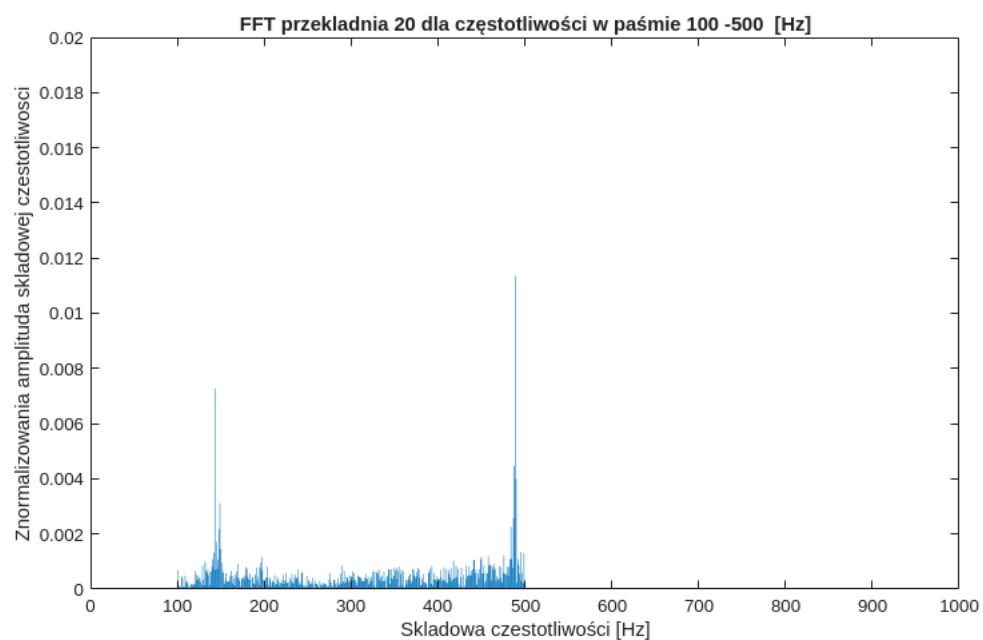
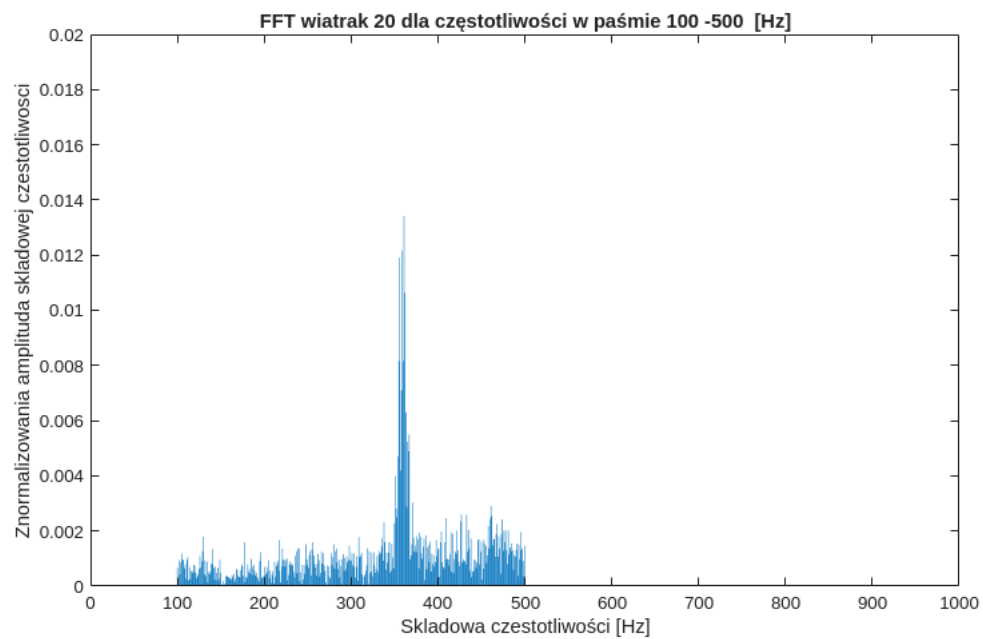
```
D =  
0.4845
```

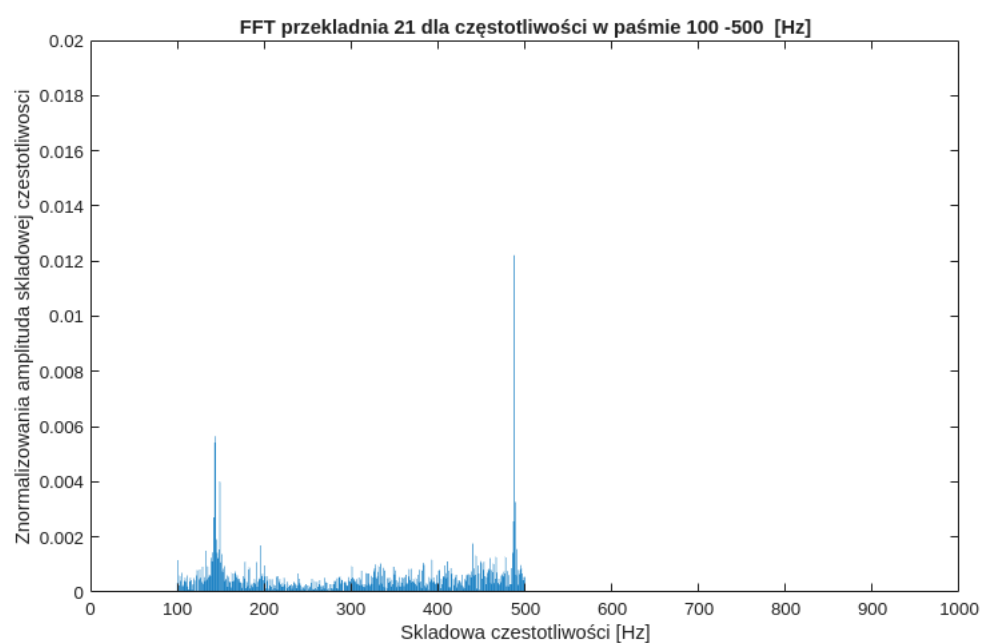
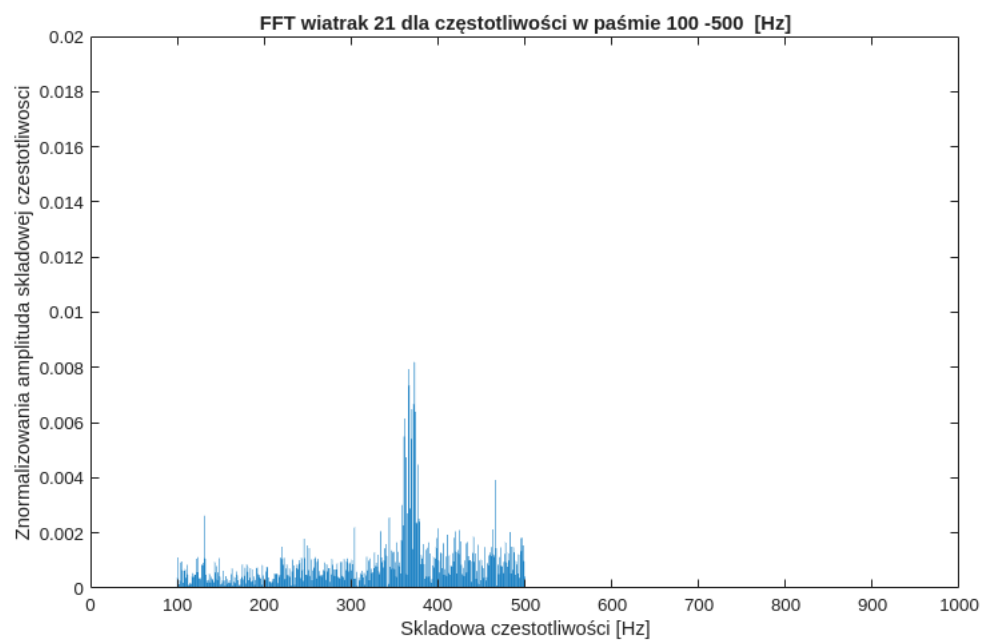
Dla przekładni sytuacja uległa znacznej poprawie, poziom różnic między sygnałami jest większy i z łatwością można ocenić, że przekładnie 23 i 24 zostały zidentyfikowane przez przekładnie 20 i 21.

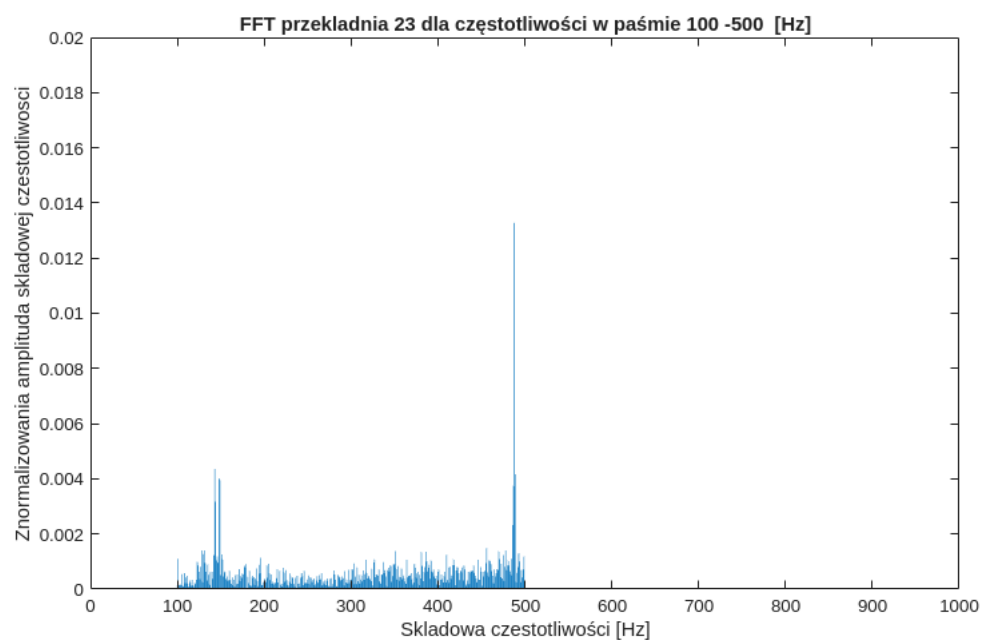
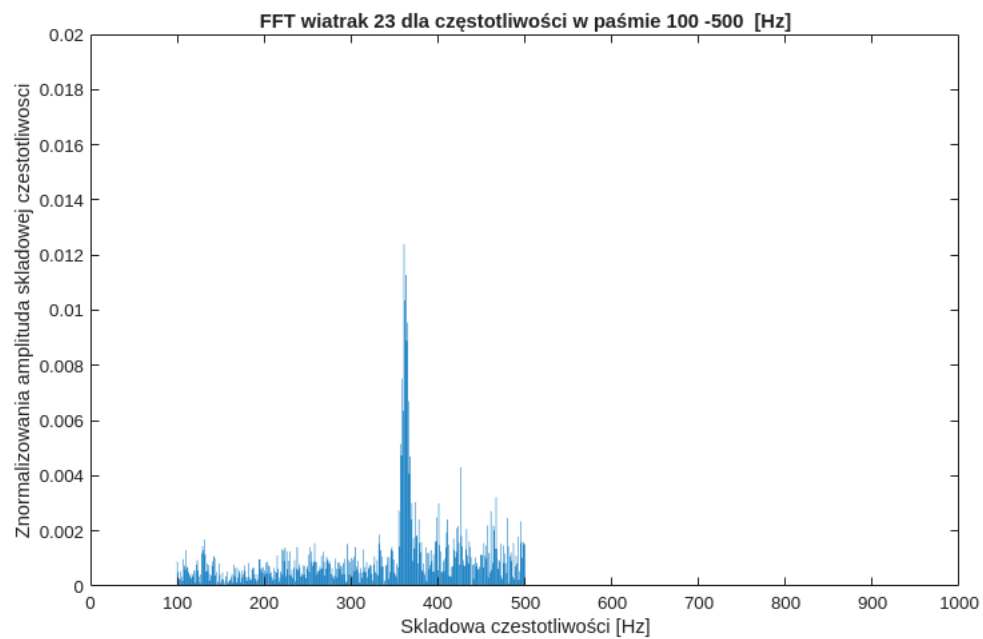
Zad 7

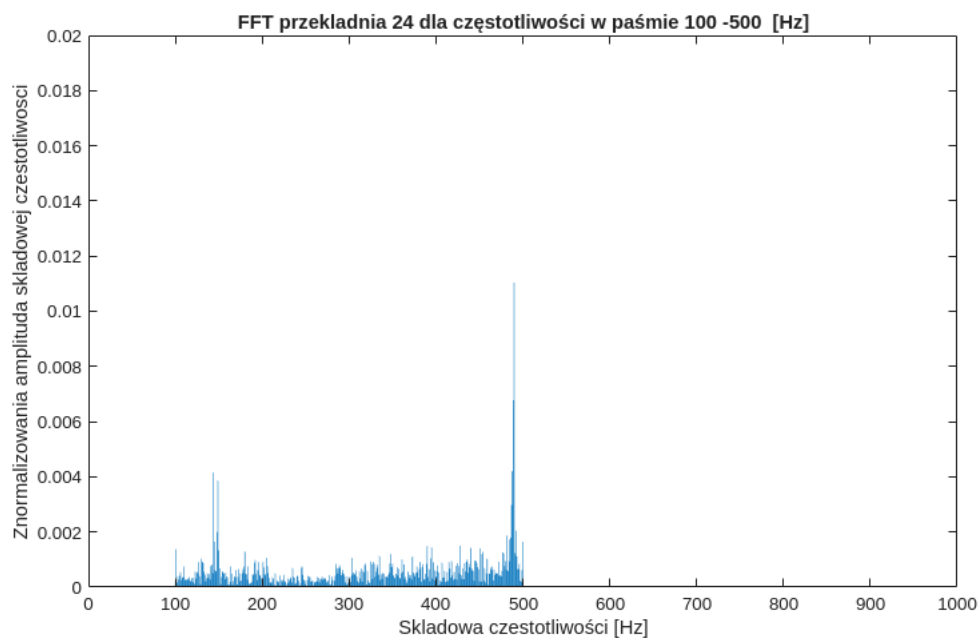
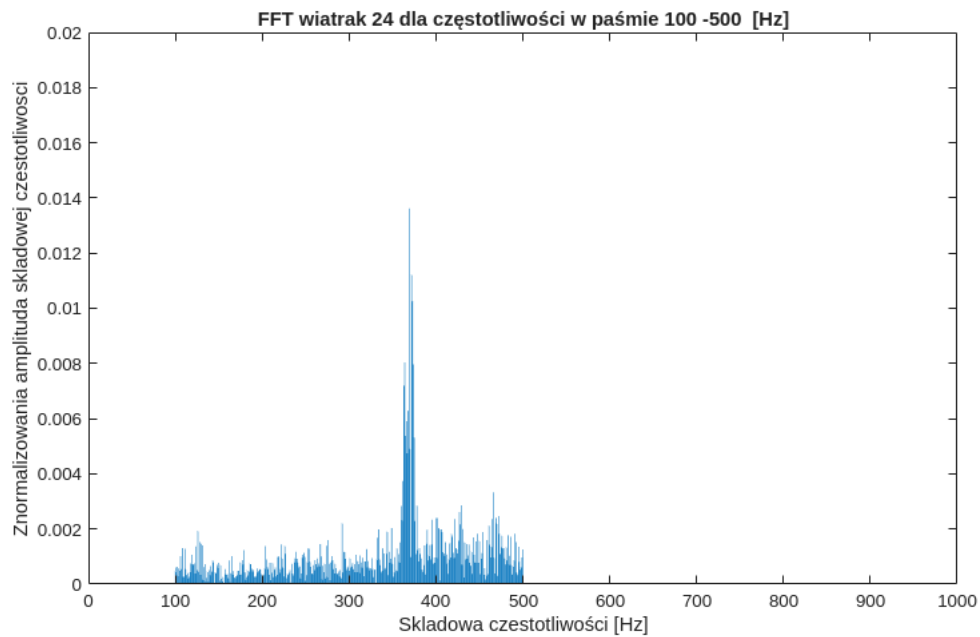
Przepuszczenie tylko składowe czystotliwości w zakresie 100 -500 Hz i przeprowadzenie rozpoznania.

```
for n = 1:8  
    data = dataset(:,n);  
    max_data=max(abs(data));  
    data=data/max_data;  
    xfft=abs(fft(data));  
    xfft=xfft/44100;  
    xfft(1:99)=0;  
    xfft(501:44100)=0;  
  
    figure()  
    bar(xl, xfft(xl));  
    % dodajmy osie i etykiety osi  
    axis([0,1000, 0,0.02]) ;  
    xlabel('Składowa czestotliwosc [Hz]');  
    ylabel('Znormalizowana amplituda składowej czestotliwosci');  
    data_title = data_name(n);  
    data_title = strrep(data_title,"_", " ") + " dla czystotliwosci w  
    paśmie 100 -500 [Hz]";  
    title(data_title)  
    file_name = data_name(n) + ".txt";  
    fid = fopen(file_name,'w+t','n');  
    fprintf(fid,'%f\n',xfft(1:22050));  
    fclose(fid);  
  
end
```



```

%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%
% wczytujemy probki ucz ce
load FFT_wiatrak_20.txt
load FFT_wiatrak_21.txt
load FFT_przekladnia_20.txt
load FFT_przekladnia_21.txt
% wczytujemy probki testowe, nieznane systemowi
load FFT_wiatrak_23.txt
load FFT_wiatrak_24.txt
load FFT_przekladnia_23.txt
load FFT_przekladnia_24.txt

%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%
D=sum(abs(FFT_wiatrak_23-FFT_wiatrak_20))

```



```
D =  
0.2470
```

```
D=sum(abs(FFT_wiatrak_23-FFT_wiatrak_21))
```

```
D =  
0.2526
```

```
D=sum(abs(FFT_wiatrak_23-FFT_przekladnia_20))
```

```
D =  
0.3233
```

```
D=sum(abs(FFT_wiatrak_23-FFT_przekladnia_21))
```

```
D =  
0.3282
```

Dla wiatraka 23 widać podobieństwo do innych wiatraków, gdy osi gane wartości są mniejsze niż te wynikające z porównania z przekładniami.

```
%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%
```

```
D=sum(abs(FFT_wiatrak_24-FFT_wiatrak_20))
```

```
D =  
0.3160
```

```
D=sum(abs(FFT_wiatrak_24-FFT_wiatrak_21)) % Wartość znacząco mniejsza  
względem pozostałych
```

```
D =  
0.2163
```

```
D=sum(abs(FFT_wiatrak_24-FFT_przekladnia_20))
```

```
D =  
0.3282
```

```
D=sum(abs(FFT_wiatrak_24-FFT_przekladnia_21))
```

```
D =  
0.3307
```

Dla wiatraka 24 widać podobieństwo do wiatraka 21, gdy osiągnięta wartość jest mniejsza niż ta wynikająca z porównania z resztą.

```
%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%
```

```
D=sum(abs(FFT_przekladnia_23-FFT_wiatrak_20))
```

```
D =  
0.3470
```

```
D=sum(abs(FFT_przekladnia_23-FFT_wiatrak_21))
```

```
D =  
0.2867
```

```
D=sum(abs(FFT_przekladnia_23-FFT_przekladnia_20))
```

```
D =  
0.1390
```

```
D=sum(abs(FFT_przekladnia_23-FFT_przekladnia_21))
```

```
D =  
0.1229
```

```
%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%  
D=sum(abs(FFT_przekladnia_24-FFT_wiatrak_20))
```

```
D =  
0.3569
```

```
D=sum(abs(FFT_przekladnia_24-FFT_wiatrak_21))
```

```
D =  
0.2876
```

```
D=sum(abs(FFT_przekladnia_24-FFT_przekladnia_20))
```

```
D =  
0.1265
```

```
D=sum(abs(FFT_przekladnia_24-FFT_przekladnia_21))
```

```
D =  
0.1444
```

Zarówno dla jednej i drugiej przekładni łatwo znaleźć podobieństwa między danymi testowanymi, a uczącymi. Na tym przykładzie widać, że odpowiednio dobrze przefiltrowane sygnały dają lepsze wyniki i do różnych zastosowań pasma będą lepiej sprawdzały. Wiadomo, że z prób identyfikacji tutaj zastosowanych ma znacznie mniejszy wskaźnik błędów niż reszta w poprzednim zadaniu, a czasami znaleźć np. czysto własny obiekt, jesteśmy w stanie określić, jaki kawałek widma jest dla nas najbardziej interesujący.

Odpowiedzi na pytania

1) Co to jest filtracja sygnałów i po co ją stosujemy?

Filtracja sygnałów to proces przetwarzania sygnału w celu usunięcia niepożądanych składowych, takich jak szumy, zakłócenia lub określone pasma częstotliwości. Wyróżnia się filtry dolnoprzepustowe, górnoprzepustowe, pasmowoprzepustowe i pasmowozaporowe, ze względu na przepuszczane pasma. Natomiast ze względu na implementację filtrów cyfrowych mamy filtry typu FIR i IIR. Filtrację stosuje się w telekomunikacji do oczyszczania sygnału z szumów, w systemach audio do korekcji dźwięku, a w przetwarzaniu obrazów do redukcji zakłóceń. W systemach sterowania filtry poprawiają stabilność układów oraz umożliwiają lepszą interpretację i analizę sygnałów, co jest kluczowe w urządzeniach medycznych, radarach i przemyśle kosmicznym.

2) Co to jest filtr FIR i czym się charakteryzuje?

Filtr FIR (Finite Impulse Response) to rodzaj filtra cyfrowego o skończonej odpowiedzi impulsowej. Jego wyjście zależy jedynie od aktualnych i przeszłych wartości sygnału wejściowego, bez sprzężenia zwrotnego. Współczynniki filtra FIR są stałe, a odpowiedź impulsowa zanika po określonej liczbie próbek. Filtry FIR zapewniają liniowość faz, co pozwala na brak fazowego zniekształcenia sygnału, co jest istotne w przetwarzaniu obrazów, dźwięku i sygnałów medycznych. Są one stabilne, ponieważ nie zawierają sprzężenia zwrotnego. Ich implementacja jest prostsza od filtrów IIR, ale może wymagać większej liczby operacji, zwłaszcza w przypadku filtrów o ostrych zboczach.

3) W jaki sposób projektujemy filtry FIR?

Projektowanie filtrów FIR obejmuje określenie wymagań częstotliwościowych (np. pasma przepustowego i tłumienia), a następnie obliczenie współczynników filtra. Popularne metody projektowania to metoda okien, metoda Remeza i metoda oparta na funkcjach aproksymacyjnych. Metoda okien polega na zaprojektowaniu idealnego filtra i ograniczeniu jego odpowiedzi impulsowej przez okno (np. Hanninga, Hamminga). Metoda Remeza pozwala na bardziej precyzyjny kontrol charakterystyk filtra. Obliczone współczynniki można implementować na procesorach DSP, FPGA lub w oprogramowaniu. Dla optymalizacji liczby operacji mnożenia stosuje się symetrię współczynników i algorytmy MCM (multiple-constant multiplication).

4) Do czego służy okna?

Okna w przetwarzaniu sygnałów to funkcje matematyczne używane do ograniczania długości sygnału lub odpowiedzi impulsowej filtra. Stosuje się je, by zminimalizować zjawisko "przecieku" widmowego (ang. spectral leakage) podczas analizy częstotliwościowej za pomocą FFT lub do projektowania filtrów FIR. Okno "wygładza" ostre krawędzie sygnału, zmniejszając niepożądane składowe częstotliwości. W projektowaniu filtrów FIR okno ogranicza nieskończoną odpowiedź impulsową filtra idealnego do skończonej liczby próbek. Typowe okna to okna Hamminga, Hanninga, Blackmana i prostokątne. Wybór okna zależy od kompromisu między szerokością głównej łob a tłumieniem bocznych łob widma.

Wnioski

Na laboratorium zapoznano się z podstawami tworzenia filtrów FIR w środowisku Matlab. Filtracja sygnałów jest kluczowym procesem umożliwiającym usuwanie szumów, zakłóceń oraz niepożądanych pasm częstotliwości, co poprawia jakość sygnału w telekomunikacji, akustyce, systemach medycznych i obrazowaniu. Filtry FIR (Finite Impulse Response) wyróżniają się stabilnością, liniowością faz oraz skończoną odpowiedzią impulsową, co pozwala na precyzyjne kształtowanie charakterystyki częstotliwościowej bez zniekształceń sygnału. Metody projektowania filtrów FIR obejmują metodę okien oraz metodę Remeza. Metoda okien, choć prostsza, oferuje mniejszą kontrolę nad charakterystyką filtra, podczas gdy metoda Remeza umożliwia precyzyjne dopasowanie parametrów częstotliwościowych. Okna, takie jak Hamming, Hanning czy Blackman, ograniczają odpowiedź impulsową filtra i minimalizują przecieki widmowe w analizie FFT. Filtry FIR, dzięki swoim właściwościom, są szeroko stosowane w systemach przetwarzania dźwięku, obrazu i sygnałów biomedycznych, zapewniając wysoką jakość filtracji.